

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 9 (Aralık/December 2022), s. 105-115.
Geliş Tarihi-Received: 11.10.2022
Kabul Tarihi-Accepted: 06.11.2022
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1187446

Akademik Yazma ve Tartışma Kültürü Bağlamında Editöre Mektup

Letter to the Editor in the Context of Academic Writing and Discussion Culture

Yunus Emre ÇEKİCİ*

Öz

Akademik yazılara özgü genel ilkeler bulunduğu gibi, metin türüne özgü birtakım yapısal ve işlevsel farklılıklar da söz konusudur. Bu nedenle akademik yazma derslerinde, metin türlerine özgü dil ve anlatım özelliklerini göz önünde bulundurmak çok önemlidir. Bu bağlamda üzerinde durulması gereken metin türlerinden biri de editöre mektuptur. Genellikle bir makaleyi eleştiren, böyle bir eleştiriye yanıt veren veya alandaki tartışmalı konulara açıklık getiren editöre mektup, diğer metin türlerinden hem içerik hem de üslup bakımından bazı farklılıklar taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı hakemli dergilerde yayımlanan editöre mektupların içerik, dil ve anlatım özelliklerini belirlemektir. Nitel durum modelindeki çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. TR Dizin veri tabanında yer alan ve Türkçe yayımlanmış 100 editöre mektup, araştırmanın inceleme nesnesi olarak seçilmiştir. Veriler, nitel içerik analizi ve söylem analizi teknikleriyle çözümlenmiştir. İncelenen editöre mektuplarda güncel bilimsel gelişmelere değinildiği, tartışmalı konulara açıklık getirildiği ve yeni araştırma konularının önerildiği tespit edilmiştir. Çalışmada editöre mektupların akademik tartışma kültürü ve akademik yazma sosyalleşmesi bağlamında önem taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın tür odaklı akademik yazma eğitime katkı sunması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akademik yazma, akademik yazma sosyalleşmesi, yazma eğitimi, akademi tartışma kültürü, editöre mektup.

Abstract

While general principles specific to academic writings exist, there are also some structural and functional differences specific to the genre of text. Therefore, it is very important to consider the language and expression characteristics specific to the text genre in academic writing courses. In this context, one of the text genre that should be emphasized is the letter to the editor. A letter to the editor, which generally criticizes an article, responds to such criticism, or clarifies controversial issues in the field, has some differences from other text types in terms of both content and style. The aim of the current study is to determine the content, language and expression characteristics of letters to the editor published in peer-reviewed journals. In the qualitative case model, the document analysis method was used. 100 letters to the editor included in the TR Index database and published in Turkish were chosen as the research object of the research. The data were analyzed by qualitative content analysis and discourse analysis techniques. It has been determined that current scientific developments are

* Öğr. Gör. Dr., Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, Adana/Türkiye, e-posta: yunusemrecekici@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0247-3779.

mentioned, controversial issues are clarified and new research topics are suggested in the letters to the editor. In the study, it was concluded that letters to the editor are important in the context of academic discussion culture and academic writing socialization. It is expected that this study will contribute to genre-oriented academic writing education.

Keywords: Academic writing, writing education, academic discussion culture, academic writing socialization, letter to the editor.

Giriş

“Nasıl?” sorusu, yazma sürecinde yanıtlanması gereken temel sorulardan biridir. Öyle ki insan, bir yandan ne yazacağını düşünürken diğer yandan nasıl yazacağı sorusuna yanıt arar. “Ne?” ve “Nasıl?” soruları, eş güdüm içinde ve diyalektik bir biçimde yazma becerisini devindirir. Kişinin ne anlatacağı; psikolojik, felsefi, sosyolojik, politik vb. gereksinimleriyle ilgilidir. Nasıl anlatacağı ise diğer değişkenlerin yanı sıra genellikle metin türünün sınırları içinde belirginleşir. Metin türü seçimi, ne anlatmak istediğine karar veren kişiye bir hareket alanı açar. Yazar, metin türünün ön gördüğü bu hareket alanı içinde anlatmak istediklerini kâğıda döker. Bir metin türünün özelliklerini göz önünde bulundurmamak, insanı bütünüyle ne sınırlandırır ne de özgür bırakır. Bu sınırlılık-özgürlük gerilimi, Chomsky’nin “Dil, sonlu kurallarına karşı sonsuz anlatım olanağı taşır.” (2001, s. 38) savından hareketle şöyle yorumlanabilir: Metin türü, yazarın nasıl anlatacağı konusunda kuralcı ve sınırlandırıcıdır; fakat yazarın belirli sınırlar içinde bile olsa ilkesel anlamda her zaman bir hareket alanı vardır. Çünkü yazmak, yaratıcı bir eylemdir ve esnek bir yazar, metin türünün sınırlarını zorlayabilir. Yazarları tarafından sürekli yeniden inşa edildiği için metin türlerini sınıflandırmak ve metin türlerinin özelliklerini betimlemek görece zordur. Saf bir metin türü sınıflandırmasının olanaklı olmadığını belirten Derrida’ya göre (1992, s. 230), bir metnin belirli bir türe dâhil olması, bu türe ait olduğu anlamına gelmez. Dolayısıyla metin türüne özgü her türlü soyutlama ve genelleme, dilin ve metnin esnek ve geçirgen doğası gereği eksik ve yanıltıcıdır. Bu nedenle metin türlerinin özelliklerine ilişkin ihtiyatlı bir dil kullanmak gerekir.

Metin türlerine ilişkin evrensel ve zamanlar üstü bir sınıflandırma yapmak görece kolay olmasa da istisnalar bir yana bırakılırsa kimi metinlerin bir “tür” olarak sınıflandırılabilir kadar benzer nitelikler taşıdığı da bir gerçektir. Nitekim, tür çözümlemesi araştırmaları, metin türlerinin kendine özgü dilsel özelliklerini açığa çıkarmaya çalışmakta (Biber, 1989; Bhatia, 1993; Swales, 1999; Özyıldırım, 2001) ve belirli ölçütler göz önünde bulundurulduğunda bazı metinlerin bir “tür”e dâhil olabileceği düşünülmektedir. Swales (1999), metnin üretildiği iletişimsel amacın, işlevsel yapıların, hedef alınan söylem topluluğunun metnin türünü belirleyen değişkenler arasında yer aldığını belirtmektedir. Yazıcı (2004, s. 11), metnin iletişimsel amaç ve işlevlerinin metin türü içinde belirginleştiğini ifade etmekte ve metnin iletişimsel amaçlarının metin türünü; metin türünün de o metne özgü dil kullanımlarını belirlediğini ileri sürmektedir. Farklı metin türlerinin farklı iletişimsel işlevler taşıdığını belirten Dilidüzgün (2017, s. 1), metin türlerinin toplumsal-kültürel bağlamlar içinde belirlendiğini vurgulamaktadır. Kısacası metin türü; iletişimsel, yapısal ve kültürel bir arka plan çerçevesinde biçimlenmektedir.

Akademik metinler, toplumsal-kültürel bağlamın ve belirli iletişimsel amaçların dil kullanımına somut bir biçimde yansıdığı metin türleri arasındadır. Kendine özgü dil ve anlatıma sahip olan akademik metinler (Uzun, 2001; Bowker, 2007; Deniz ve Karagöl, 2017a 2017b, 2018; Kan, 2017; Karagöl, 2018, 2020; Demirtaş Tolaman ve Karakaş, 2021) “bilimsel” bilgiyi aktarma amacı taşıırken Swales’in (1999) sözünü ettiği “söylem topluluğu”nun beklentilerini göz önünde bulundurur. Bu doğrultuda Bayat (2014), akademik metinlerin gelenekselleşmiş bir yapısı olduğunu belirtirken Uzun (2001), uzlaşmış söylemsel özellikler barındırdığını belirtmektedir. Akademi dünyasının bir

üyeyi olmayı hedefleyen yazar, bu uzlaşmış ve gelenekselleşmiş beklentilere ayak uydurmaya çalışır. Bu bağlamda bir sosyalleşme süreci olan akademik yazmayı (Seloni, 2012; Anderson, 2017; Cui, 2019), akademik metin türlerinin dil ve anlatım özelliklerinin edinilmesi ve kullanılması şeklinde tanımlamak olanaklıdır. Başka bir deyişle akademik yazma, “akademik söylem” sınırları içinde gerçekleşen ve belirli metin türlerinin gerektirdiği dil ve anlatım özelliklerine “uygun” yazma becerisini içermektedir. Ancak yukarıda değinildiği gibi, yazar sınırlı da olsa bir hareket alanına sahiptir. Üstelik yazar, yine “akademik söylem” içinde kalarak sözcük, sözdizimi, bağdaşıklık ve tutarlılık tercihleriyle kendi “birey dili”ni yaratma olanağına da sahiptir. Zaten akademik yazmanın bir sosyalleşme süreci olması da yazarın birey dilini yaratmasına olanak tanıyan bu hareket alanıyla ilişkilidir. Hareket alanı olmazsa akademik yazma sosyalleşme değil, asimilasyon süreci olur.

Akademik yazılarda bazı genel ilkelerden söz edilebileceği gibi metin türüne (tez, makale, bildiri, kitap tanıtımı vb.) özgü çeşitli farklılıklar da söz konusudur. Karagöl (2018, s. 12), akademik yazmanın nesnel, tutarlı, eleştirel; açıklamayı, bilgiyi aktarmayı ve okuyucuyu ikna etmeyi hedefleyen bir beceri alanı olduğunu ifade ederken; Kan (2017, s. 1038), söylem topluluğunun eğilimleri çerçevesinde akademik yazıların büyük ve küçük ölçekli yapısında türe özgü farklılıklar bulunduğunu belirtmektedir. Uzun (2001, s. 198), bilimsel metin türünün içerdiği alt türlerin özellikle söz bilimsel düzenlemeler açısından kimi farklılıklar sergilediğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda akademik yazma eğitimi kaynağı oluşturmak için alt metin türlerine özgü dilsel farklılıkların belirginleştirilmesi gerekmektedir. Çünkü metin türü farkındalığı/edinci genel anlamda dil öğrenimini (Dilidüzgün, 2017), özelde de akademik yazma becerisini geliştiren öğelerden biridir (Huber ve Uzun, 2001). Tez, tez önerisi, makale, bildiri, kitap kritiği gibi metin türlerinin dil ve anlatım özelliklerinin belirlenmesi, lisans ve lisans üstü öğrencilerin yazma deneyimine katkı sunabileceği gibi birey dillerini geliştirmeye de zemin hazırlayabilir. Bu kapsamda incelenebilecek metin türlerinden biri de “editöre mektup”tur. Akademik bir metin türü olan ve hakemli dergilerde yayımlanan editöre mektup; makale, tez, bildiri gibi türlerden farklı dil ve anlatım özelliklerine sahiptir. Dilsel özelliklerinin yanı sıra bu metin türü, akademik tartışma ve iletişim kültürü açısından da diğer akademik metinlerden ayrılmaktadır.

Editöre mektup, genellikle yayımlanmış bir makalenin tartışılıp yorumlandığı veya bu tür bir mektuba yanıt verildiği bir metin türüdür (Süer ve Yaman, 2013). Bu türde yeni bilgiler sunulabilir, yazara çeşitli eklemeler, düzeltmeler veya alternatifler önerilebilir veya yazardan çeşitli bilgiler talep edilebilir (Johnson ve Green, 2006). Görüldüğü gibi editöre mektup, editörün aracılık ettiği bir diyalog, iletişim ve tartışma sürecidir. Bu süreçte yorumlar, sorular, değerlendirmeler, eklemeler, destekler, karşı çıkışlar, eleştiriler ve bunlara verilen yanıtlar söz konusudur. Bu yönüyle editöre mektubun bilim iletişiminin vazgeçilmez öğeleri olan tartışma ve eleştiri kültürünü beslediğini söylemek olanaklıdır. Dolayısıyla editöre mektubun dil, anlatım ve içerik özelliklerinin belirlenmesi hem akademik yazma eğitimi hem de akademik tartışma kültürünün gelişmesi bakımından incelemeye değer bir konudur.

Akademik yazma ve tartışma kültürü bağlamında Türkçe editöre mektup metinlerini inceleyen herhangi bir çalışmanın bulunup bulunmadığını belirlemek için TR Dizin, Dergipark ve YÖK Akademik’te “editöre mektup”, “editöre not”, “akademik yazma” ve “tartışma kültürü” anahtar sözcükleri kullanılarak bir alan yazını taraması yapılmıştır. Alan yazınında akademik yazma bağlamında bildiri özetlerini (Karagöl, 2020), bildirilerin söz bilimsel yapısını (İşeri ve Şen, 2017), dergi yazar rehberlerini (Deniz ve Karagöl, 2018), tez yazım kılavuzlarını (Deniz ve Karagöl, 2017a), makale hakem

değerlendirme formlarını (Deniz ve Karagöl, 2017b), lisansüstü tezleri (Karagöl, 2018), makalelerin giriş bölümlerinin söz bilimsel yapısını (Çocuk, 2018; Çocuk ve Arı, 2018; Kan ve Uzun, 2015), makalelerin bulgu, tartışma ve sonuç bölümlerinin söz bilimsel yapısını (Kan ve Uzun, 2014), makalelerin yazım stillerini (Özen ve Batur, 2021), tezlerde yer alan atıf tiplerini (Kan, 2016) inceleyen çeşitli çalışmaların bulunduğu ancak editöre mektup türünü ele alan herhangi bir çalışmanın bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı hakemli dergilerde Türkçe yayımlanan editöre mektupların yazılma amaçları ile dil ve anlatım özelliklerini belirlemek ve sonuçları akademik yazma ve akademik tartışma kültürü bağlamında değerlendirmektir. Çalışmanın akademik yazma eğitimine ve akademik tartışma kültürüne katkı sunması umulmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Editöre mektup türündeki akademik metinlerin yazılma amaçları ile dil ve anlatım özelliklerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma nitel modelde, durum desenindedir. Çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'in (2013) belirttiği gibi doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (s. 217). Yazılı metinler incelendiği için doküman analizinin bu çalışmanın amacına uygun olduğu düşünülmüştür.

İnceleme Nesnesi

Araştırmada incelenecek metinleri belirlemek için 23.09.2022 tarihinde TR Dizin veri tabanında öncelikle boş bir tarama yapılmıştır. Boş (hiçbir sözcük olmadan yapılan) tarama sonucunda TR Dizin veri tabanında 5.312 adet editöre mektup türünde metin olduğu görülmüştür. Daha sonra "Erişim Formatı: Açık", "Yayın Dili: Türkçe" ve "Yayın Türü: Editöre Mektup" ölçütleriyle yeniden tarama yapılmıştır. Bu aşamada TR Dizin'de editöre mektup türünde, Türkçe yayımlanmış ve açık erişim olan 1.383 adet metin olduğu görülmüştür. Bu metinler, yayımlanma tarihine göre yeniden eskiye doğru sıralanmış, aynı dergiden en fazla 1 metne yer vermek koşuluyla en güncel ilk 100 editöre mektup, araştırmanın inceleme nesnesi olarak seçilmiştir. Sonuçta, 2016-2022 yılları arasında TR Dizin'de taranan dergilerde yayımlanan 100 editöre mektup, bu araştırmanın inceleme nesnesini oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

TR Dizin'den indirilen editöre mektup türündeki metinler yayın tarihine göre sıralanmış; EM1, EM2, EM3... şeklinde sınıflandırılmış ve analize hazır hâle getirilmiştir.

Veriler içerik analizi ve söylem analizi teknikleriyle çözümlenmiştir. Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan içerik analizi ile söylem analizi, birbirinden bazı farklılıklar içermektedir. İçerik analizi daha çok metinlerdeki konu ve iletileri deşifre etmeye çalışırken söylem analizi metnin dil ve anlatım özelliklerini oluşturan bağlamsal öğelere odaklanmaktadır (Sallan Gül ve Kâhya Nizam, 2021). Bu bağlamda, bu çalışmada verilerin nasıl analiz edildiğini açıklayabilmek için içerik analizi ve söylem analizi sürecine değinmek gerekmektedir.

İçerik analizi belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin çeşitli içerik kategorileriyle özetlendiği, sistematik bir tekniktir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016, s. 250). Bu çalışmada "Editöre mektubun yazılma amacı nedir?" sorusunun yanıtı içerik analiziyle çözümlenmiştir. Bu kapsamda mektupların yazılma amaçları, yani içerik özellikleri araştırmacı tarafından belirlenmiş, tema ve kategoriler frekans ve yüzde alınarak tablo aracılığıyla sunulmuştur.

“Editöre mektup nasıl yazılmıştır?” ve “Editöre mektubun dil ve anlatım özellikleri nelerdir?” sorularına yanıt aranırken söylem çözümlemesine başvurulmuştur. Çelik ve Ekşi'nin (2008) belirttiği gibi söylem çözümlemesi, dilsel ifadelerin sözdizimsel ve anlamsal sınırlarının ötesine geçerek söylemin anlamını ve işlevlerini incelemeyi kapsamaktadır (s. 105). Dilbilim alan yazınında çeşitli söylem çözümlemesi yaklaşımları bulunmaktadır. Bu çalışmada editöre mektuplar incelenirken biçimsel ve dilsel kullanımlara odaklanılmıştır. Bu nedenle bu araştırmadaki söylem çözümlemesinin Gee'nin söylem çözümlemesi yaklaşımıyla bağdaştırıldığı söylenebilir. Zira Gee'nin söylem çözümlemesi yaklaşımı bir metnin biçimsel, anlamsal ve dilsel alanlarına yönelik analizini kapsamaktadır (Bkz. Gee, 2005; Gür, 2011 ve 2013, Uslu, 2016).

Metinlerin dil ve anlatım özellikleri oldukça geniş bir inceleme alanı olduğu için söylem çözümlemesi, araştırmacı tarafından belirlenen temalar kapsamında gerçekleştirilmiştir. Söylem çözümlemesi “Başlık Kullanımı”, “Özete Yer Verilme Durumu”, “Anahtar Sözcüklere Yer Verilme Durumu”, “Alt Başlıklara Yer Verilme Durumu”, “Başlangıç İfadesi Kullanımı”, “Kapanış İfadesi Kullanımı”, “Nezaket Stratejisi Kullanımı”, “Birinci Tekil Kişi Zamiri/Eki Kullanımı”, “Birinci Çoğul Kişi Zamiri/Eki Kullanımı”, “Kaynakçaya Yer Verme Durumu” temalarıyla sınırlandırılmıştır.

Bulgu ve Yorumlar

Editöre Mektupların İçerik Özellikleri

Editöre mektup türündeki metinlerin yazılma amacı, yani metinlerin içerik özellikleri, Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Editöre Mektupların İçerik Özellikleri

Tema	Kategori	f
Eleştiri	Bir çalışmadaki sonuçların eksik/yanlış yanlarına dikkat çekmek	3
	Bir çalışmadaki yöntemin eksik/yanlış yanlarına dikkat çekmek	5
	Bir çalışmadaki örneklemin eksik/yanlış yanlarına dikkat çekmek	2
	Bir çalışmadaki yorumların eksik/yanlış yanlarına dikkat çekmek	1
	Bir çalışmada bahsedilmeyen bazı bilgilere değinmek	5
	Alandaki çeviri yanlışlarına ve terim karmaşasına dikkat çekmek	2
	Akademik yükselme kriterleri ve sınavlarının eksik/yanlış yanlarına dikkat çekmek	1
	Çalışmaya getirilen eleştirilere yanıt vermek	5
Açıklama	Bir vaka hakkında bilgi vermek	20
	Bir yöntem hakkında bilgi vermek	3
	Yapılmakta olan bir araştırma hakkında ön bilgi vermek	1
	Bir model hakkında bilgi vermek	1
	Bir kavramı/terimi açıklamak	4
	Belirli ölçütler çerçevesinde üniversiteleri karşılaştırmak	1
	Akademik bir dernek/grup hakkında bilgi vermek	2
	Akademik bir uygulama hakkında bilgi vermek	3
	Alandaki güncel gelişmeler/sorunlar hakkında bilgi vermek	8
	Alandaki tartışmalı konulara açıklık getirmek	6
	Bir olgunun öneminden bahsetmek	5
	Yeni bir araştırma konusu önermek	Yeni bir araştırma konusu önermek
Yeni bir uygulama önermek		5
Toplumsal yaşama ilişkin çeşitli öneriler sunmak		3

Öneri	Ölçek önermek	1
	Kontrol formu önermek	1
	Yöntem önermek	4
Övgü	İncelenen çalışmanın önemini vurgulamak	3
	Görevinden ayrılan editöre teşekkür etmek	1
	Vefat etmiş bir akademisyenin yaşamı ve çalışmaları hakkında bilgi vermek	1
	Zorlu şartlar altında çalışan doktorlara teşekkür etmek	1
Toplam		100

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere editöre mektuplardan 24’ü eleştiri, 54’ü açıklama, 16’sı öneri ve 6’sı övgü temasıyla ilişkilidir. Eleştiri teması altında genellikle bir çalışmadaki eksik/yanlış bilgilere dikkat çekilmekte veya bu eleştirilere yanıt verilmektedir. Bu bağlamda editöre mektupların akademik eleştiri ve tartışma kültürü açısından önemli bir işlev taşıdığını söylemek olanaklıdır. Açıklama teması altında bir alanla ilgili bazı bilgilerin verildiği veya alandaki güncel gelişmeler veya tartışmalı konular hakkında açıklama yapıldığı görülmektedir. Öneri temasında belli başlı gelişmelerden hareketle yeni araştırma konuları, uygulamalar, yöntemler ve ölçekler önerilmektedir. Bu bağlamda editöre mektubun, bilimsel bilginin tek yönlü değil, çok yönlülüğünü; tek sesli değil, çok sesliliğini güvencelediği söylenebilir. Övgü temasında ise başarılı bir akademik çalışma veya alanında iz bırakmış kişiler övülmektedir. Bu bulgudan yola çıkarak editöre mektupları, akademik yazma sosyalleşmesinin yansıdığı metin türlerinden biri olarak yorumlamak olanaklıdır.

Editöre Mektupların Dil ve Anlatım Özellikleri

Editöre mektup türündeki metinlerin üslup yani dil ve anlatım özellikleri, Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Editöre Mektupların Dil ve Anlatım Özellikleri

Tema	Kategori	f
Başlık Kullanımı	Sadece “Editöre Mektup” ifadesi kullanılmıştır.	3
	Mektubun konusu yazılmıştır.	87
	“Editöre Mektup:” ifadesi ve mektubun konusu yazılmıştır.	2
	“Editöre Mektup:” ifadesi ve “eleştirilen makalenin başlığı” yazılmıştır.	1
	“Editöre Mektuba Yanıt:” ifadesi ve “eleştirilen makalenin başlığı” yazılmıştır.	1
	“Yazarlardan Yanıt:” ifadesi ve “eleştirilen makalenin başlığı” yazılmıştır.	1
	Sadece “Eleştirilen Makalenin Başlığı” yazılmıştır.	4
	Başlık kullanılmamıştır.	1
	Toplam	100
Özete Yer Verilme Durumu	Özete yer verilmiştir.	13
	Özete yer verilmemiştir.	87
	Toplam	100
Anahtar Sözcüklere Yer Verilme Durumu	Anahtar sözcüklere yer verilmiştir.	31
	Anahtar sözcüklere yer verilmemiştir.	69
	Toplam	100
Alt Başlıklara	Alt başlık kullanılmıştır.	19

Yer Verilme Durumu	Alt başlık kullanılmamıştır.	81
	Toplam	100
Başlangıç İfadesi Kullanımı	“Sayın Editör” ifadesi kullanılmıştır.	66
	“Değerli Editör” ifadesi kullanılmıştır.	1
	“Editöre” ifadesi kullanılmıştır.	1
	“Editöre Mektup” ifadesi kullanılmıştır.	1
	Başlangıç ifadesi kullanılmamıştır.	31
	Toplam	100
Kapanış İfadesi Kullanımı	“Selam ve saygılarımla” ifadesi kullanılmıştır.	1
	“Başarı dileklerimizle, saygılar” ifadesi kullanılmıştır.	1
	“Saygılarımızla” ifadesi kullanılmıştır.	4
	“Saygılarımla” ifadesi kullanılmıştır.	4
	Sonuç ifadesi kullanılmamıştır.	90
	Toplam	100
Nezaket Stratejisi Kullanımı	Ele alınan çalışmanın değerli olduğu ifade edilmiş ve eleştiri açıklanmıştır.	14
	Ele alınan çalışmanın değerli olduğunu ifade edilmiş ve söz konusu çalışmayı destekleyen veriler sunulmuştur	3
	Eleştiri için teşekkür edilmiş ve eleştiriye yanıt verilmiştir.	5
	Nezaket stratejisi kullanılmamıştır.	78
	Toplam	100
Birinci Tekil Kişi Zamiri/Eki Kullanımı	Birinci tekil kişi zamirine/ekine yer verilmiştir.	21
	Birinci tekil kişi zamirine/ekine yer verilmemiştir.	79
	Toplam	100
Birinci Çoğul Kişi Zamiri/Eki Kullanımı	Birinci çoğul kişi zamirine/ekine yer verilmiştir.	61
	Birinci çoğul kişi zamirine/ekine yer verilmemiştir.	39
	Toplam	100
Kaynakçaya Yer Verme Durumu	Kaynakçaya yer verilmiştir.	94
	Kaynakçaya yer verilmemiştir.	6
	Toplam	100

Bu çalışmada, editöre mektupların dil ve anlatım özellikleri, farklı temalar altında incelenmiştir. Tablo 2 incelendiğinde başlık kullanımı açısından 87 mektupta, konunun başlık olarak seçildiği görülmektedir. İncelenen mektupların yarısından fazlasında ise özete ve anahtar sözcüklere yer verilmemiştir. 89 mektupta ise alt başlık yer almamaktadır. Özet, anahtar sözcük ve alt başlık kullanılmaması, editöre mektubun makale veya bildiri gibi yaygın akademik metin türlerinden farklı olduğunu göstermektedir. İncelenen mektupların 60’ında başlangıç ifadesi olarak “Sayın Editör” ifadesinin kullanıldığı, 90 mektupta ise kapanış ifadesinin kullanılmadığı görülmektedir. Eleştiri içerikli mektupların 22’sinde nezaket stratejisinin kullanılması da yine bu çalışmanın dikkate değer bulguları arasındadır. Eleştiri içerikli editöre mektuplarda, genellikle bir teşekkür/önem atfetme ifadesinin ardından eleştiriye yer verilmektedir. 21 mektupta “birinci tekil kişi zamirine/ekine, 61 mektupta birinci çoğul kişi zamirine/ekine yer verilmesi, editöre mektup türünde daha öznel bir dil kullanıldığının göstergesi olarak yorumlanabilir. Diğer akademik metin türlerinden farklı bir dil ve anlatım özelliğini yansıttığı için mektuplardaki birinci tekil/çoğul kişi zamirine/ekine yer verilen belli başlı cümleler aşağıda örnek olarak gösterilmiştir.

“... karşımıza çıkmaktadır” (EM3).

- “Çalışmamız, çocuk ve ergen psikiyatrisinde...” (EM5).
- “... faydalı olabileceğini düşünmekteyiz” (EM6).
- “...bu olgumuzla literatüre katkı sağlamak istedik” (EM7).
- “... önemli işler başardığı görüşüne ben de katılıyorum” (EM9).
- “...bu konuda öncülük yapmaya ve yol açmaya devam etmesini dilerim” (EM9).
- “...ilişkili olduğunu düşünüyoruz” (EM10).
- “Bu amaçla birkaç sıcak konuyu sunmak isterim” (EM21).
- “...bu mektubun ülkemizdeki dergi editörleri, hakemler ve yazarlara çalışmalarında yardımcı olmasını ümit ederim” (EM23).
- “...ile ilgili duygu ve düşüncelerini aktarmaya çalışacağım” (EM27).
- “...ilgili bazı görüşlerimi paylaşmak istiyorum” (EM28).
- “Katkı sağlamak adına çaba sarf ediyorum ve Türkiye’de kentlere yönelik yaşam kalitesi çalışmalarının artarak devam etmesini diliyorum” (EM51).
- “... imkan sağlayacak vaka takdimine benzer ilave bir makale türüne ihtiyaç olduğu Kanaatindeyim” (EM61).
- “... önemini unutmamalı, yaşanan bu olayların bize aktardığı dersleri hatırlamalıyız” (EM90).
- Bu mektupta ... öğrencilerinin eğitim sorunları ile ilgili düşüncelerimi sizinle paylaşmak istiyorum” (EM91).
- “Şahsen bu yorumun yanlış olduğu kanısındayım” (EM94).
- “...ne bilim alanımıza ne de kendini akademik hayata hazırlayan kişilere bir yararının olmadığını, aksine bilimsel ilkelere ve etik değerlere zarar verdiğini düşünüyorum” (EM97).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, TR Dizin veri tabanında yer alan 100 editöre mektup, akademik yazma ve tartışma kültürü bağlamında incelenmiştir. Mektupların içerik, dil ve anlatım özellikleri tablolar aracılığıyla sunulmuş ve yorumlanmıştır. Mektupların akademik tartışma kültürü ile akademik yazma sosyalleşmesi bağlamındaki önemine dikkat çekilmiştir. Ayrıca editöre mektuplarda güncel gelişmelere değinildiği, tartışmalı konulara açıklık getirildiği ve yeni araştırma ve tartışma konularının önerildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda editöre mektupların bilim iletişimi bağlamında da önem taşıdığı yorumuna ulaşılmıştır. Ayrıca nezaket stratejisi kullanımı ile birinci tekil/çoğul kişi zamirine/ekine yer verilme durumunun editöre mektup türünün ayırt edici üslup özellikleri arasında olduğu gösterilmiştir.

Alan yazınında editöre mektupların nasıl yazılacağına ilişkin didaktik çalışmalar bulunmakla birlikte (Bkz. Johnson ve Green, 2006; Süer ve Yaman, 2013), Türkçe yayımlanmış editöre mektupları içerik, dil ve anlatım özellikleri bağlamında inceleyen herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle bu çalışmayı, alan yazınıyla doğrudan karşılaştırmak olanaklı değildir. Ancak diğer akademik metin türlerinin incelendiği çalışmalarla karşılaştırıldığında (Konukman, 2012; Kan ve Uzun, 2014; Çocuk, 2018; Karagöl, 2018 ve 2020; Özen ve Batur, 2021), editöre mektubun hem içerik hem de dil ve anlatım bakımından farklı nitelikler taşıdığı ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç,

akademik yazma eğitimlerinde editöre mektup türünün dil ve anlatım özelliklerinin hesaba katılmasını zorunlu kılmaktadır.

Akademik yazma eğitimleri, öğrenci gereksinimlerine göre farklı metin türlerine odaklanmaktadır. Türkiye’de yüksek lisans ve doktora düzeylerinde verilen akademik yazma derslerinde genellikle tez yazımının üzerinde durulduğu bilinmektedir. Ancak farklı metin türlerinin kendine özgü niteliklerinin de akademik yazma derslerinde öğretilmesi, akademik yazma becerisinin geliştirilmesi bağlamında önem taşımaktadır. Bu kapsamda editöre mektubun yanı sıra kitap kritiği (tanıtımı), olgu sunumu gibi bugüne kadar üzerinde çok durulmayan metin türlerinin de dil ve anlatım özelliklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Yapılan araştırmada editöre mektup türünün özellikle sağlık bilimleri alanında oldukça yaygın bir tür olduğu görülmüştür. Akademik tartışma kültürü bağlamında sosyal bilimler ve eğitim bilimleri alanlarında da editöre mektup türünün yaygınlaşmasına gereksinim vardır. Bir kamusal tartışma alanı olarak hakemli dergilerde yayımlanan makalelerin eleştirilmesi, tartışılması ve/veya değerlendirilmesi, bilimsel bilginin birikimli ilerleyişine katkı sunacaktır. Her söylenenin söylenmeyene zemin hazırladığı (Humboldt, 1988) düşünüldüğünde, editöre mektubun akademik ortamlarda ihtiyaç duyulan tartışma ve eleştiri kültürünü besleyeceğini söylemek olanaklıdır. Ayrıca bilimsel bir makalenin sadece hakemler tarafından değil, aynı zamanda okurlar tarafından da incelenmesi ve eleştirilmesi, bilimsel bilginin yaygınlaşması açısından da oldukça değerlidir. Bu kapsamda editöre mektupların bilimsel bilginin yaygınlaşmasına ve çok seslileşmesine katkı sunduğunu söylemek olanaklıdır.

İncelenen editöre mektuplar, bilimin bir monolog değil diyalog olduğunu, bilimsel bilginin tartışmayı ve eleştiriye özendirdiğini bir kez daha göstermiştir. Başka bir deyişle editöre mektup, bilim iletişimine katkı sunan, bilimin eleştireliliğini güvenceleyen bir metin türü olarak diğer akademik metin türlerinden ayrılmaktadır. Bu bağlamda akademik yazma eğitimlerinde editöre mektup türüne yer verilmesi kaçınılmazlaşmaktadır.

Kaynakça

- Anderson, T. (2017). The Doctoral Gaze: Foreign PhD Students’ Internal and External Academic Discourse Socialization. *Linguistics and Education*, 37, 1-10.
- Bayat, N. (2014). Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeyleri ile Akademik Yazma Başarıları Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39 (173), 155-168.
- Bhatia, V. K. (1993). *Analysing Genre*. London: Longman.
- Biber, D. (1989). A typology of English text. *Linguistics*, 27, 3-43.
- Bowker, N. (2007). *Academic Writing: A Guide to Tertiary Level Writing*. Massey University: Palmerston North.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Chomsky, N. (2001). *Dil ve Zihin* (A. Kocaman, Çev.). Ankara: Ayraç.
- Cui, W. (2019). L2 Writers Construct Identity Through Academic Writing Discourse Socialization. *The Journal of English as an International Language*, 14(1), 20-39.
- Çelik, H. ve Ekşi, H. (2008). Söylem Analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(27), 99-117.

- Çocuk, H. E. (2018). Hareket ve Adım Bağlamında Eğitim Bilimleri Makalelerinin Giriş Bölümlerinin İncelenmesi. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 127-158.
- Çocuk, H. E. ve Arı, B. (2018). Makale Giriş Bölümlerinin Sözbilimsel Yapılarının İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 988-1003.
- Demirtaş Tolaman, T. ve Karakaş, N. (2021). Akademik Yazma Becerisiyle İlgili Makaleler Üzerine Bir İnceleme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), 447-460.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2017a). Akademik Yazma Açısından Makale Hakem Değerlendirme Formları. *Turkish Studies*, 12(34), 143-162.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2017b). Akademik Yazma Açısından Tez Yazım Kılavuzları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 287-312.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2018). Akademik Yazma Açısından Dergi Yazar Rehberleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1210-1225.
- Derrida, Jacques (1992). The Law of Genre (Ed. D. Attridge). *Acts of literature* içinde, s. 221-252. New York: Routledge.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindilbilim ve Türkçe Öğretimi Uygulamalı Bir Yaklaşım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gee, J. P. (2005). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. New York: Routledge.
- Gür, T. (2011). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dil Tutumları ve Dil Kullanımlarının Söylem Çözümlemesi Yöntemi İle Betimlenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gür, T. (2013). Post-modern Bir Araştırma Yöntemi Olarak Söylem Çözümlemesi. *ZFWT*, 5(1), 185-202.
- Huber, E. ve Uzun, L. (2001). Metin Türü Ve Yazma Edimi İlişkisi: Bilimsel Metin Yazma Edimi. *Dilbilim Araştırmaları*, 2001, 9-35.
- Humboldt, W. V. (1988). *On language the diversity of human language-structure and its influence on the mental development of mankind* (P. Heath, Çev.). New York: Cambridge University.
- İşeri, K. ve Şen, E. (2017). Yabancılarla Türkçe Öğretimi Alanında Türkçe Yazılan Bilimsel Metinlerin İncelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(1), 434-446.
- Johnson, C. ve Green, B. (2006). How to write a letter to the editor: an author's guide. *Journal of Chiropractic Medicine*, 4 (5), 144-147.
- Kan, M. O. (2016). Atıf Çözümlemesi: Türkçe Eğitimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Giriş Bölümlerindeki Atıf Kullanımları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 1289-1300.
- Kan, M. O. (2017). Türkiye'de Akademik Yazma Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1037-1048.
- Kan, M. O. ve Uzun, G. L. (2014). Türkçe Eğitimi Alanındaki Yüksek Lisans Tezlerinin Bulgular, Tartışma, Sonuç Bölümlerine İlişkin Sözbilimsel Yapı Özellikleri. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 2(3), 1-19.

- Kan, M. O. ve Uzun, G. L. (2015). Türkçe Eğitimi Alanındaki Yüksek Lisans Tezlerinin Giriş Bölümlerine İlişkin Sözbilimsel Hareket ve Adımlar. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 7(3), 3-52.
- Karagöl, E. (2018). *Akademik Yazma Açısından Lisansüstü Tezler*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karagöl, E. (2020). Akademik Yazma Açısından Bildiri Özetleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 410-426.
- Konukman, B. (2012). *Almanca ve Türkçe Bilimsel Metinlerde Biçem*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özen, Ş. ve Batur, Z. (2021). Uluslararası Hakemli Dergiler Üzerinden Akademik Yazma Stilllerini Okumak. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 9(1), 215-229.
- Özyıldırım, I. (2001). Tür Çözümlemesi: Yönelimler, Yöntemler, Sınırlamalar. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2), 67-78.
- Sallan Gül, S. ve Kâhya Nizam, Ö. (2021). Sosyal Bilimlerde İçerik Ve Söylem Analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42 (Özel sayı 1), 181-198.
- Seloni, L. (2012). Academic Literacy Socialization of First Year Doctoral Students in US: A Microethnographic Perspective. *English for Specific Purposes*, 31, 47-59.
- Süer, E. ve Yaman, Ö. (2013). Editöre Mektup Nasıl Yazılmalı?. *Turkish Journal of Urology*, 39(1), 41-3.
- Swales, J. M. (1999). *Genre Analysis: English in Academic Research Settings*. Cambridge University Press.
- Uslu, A. (2016). Cahit Zarifoğlu'nun "Savaş Ritimleri" Romanın Söylem Çözümlemesi Metoduyla İnceleme Denemesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 49, 403-417.
- Uzun, L. (2001). Bilimsel Metne Özgü Önbiçimlenişler ve Bilimsel Metin Yazma Edimi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12, 197-204.
- Yazıcı, N. (2004). *Anlatı Metinlerinde Ön Ve Arka Planı Belirginleştiren Dilsel Görünümler: Türkçe Üzerine Gözlemler*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, SBE.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.